

ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИННОСТІ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

УДК 343.222:343.35

doi: <https://doi.org/10.33270/01191123.59>

Щирська В. С. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права та кримінології факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Одеського державного університету внутрішніх справ, м. Одеса

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5422-7380>

Кримінальна відповідальність за декларування недостовірної інформації

Метою статті є вивчення актуальних питань кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації для формулювання шляхів удосконалення цієї кримінально-правової норми та підвищення рівня ефективності протидії корупції в Україні. **Методологію** дослідження становить комплекс наукових методів, а саме: термінологічний, системно-структурний, формально-логічний, порівняльно-правовий. Теоретичним підґрунтям дослідження є праці українських та іноземних учених, положення Кримінального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективності інституційного механізму запобігання корупції» від 2 жовтня 2019 року, нормативно-правові акти іноземних країн, які застосовують у протидії декларуванню недостовірної інформації та незаконному збагаченню. **Наукова новизна** статті полягає в тому, що в ній висвітлено актуальні проблеми, які існують у підставах кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації (пов'язані з криміналізацією цього суспільно небезпечного діяння, його відмежуванням від суміжного адміністративного правопорушення, удосконаленням конструкції відповідної заборонної кримінально-правової норми, а також підвищенням рівня її ефективності шляхом запровадження механізму протидії незаконному збагаченню у формі нової криміналізації відповідного діяння та/або механізму цивільної конфіскації нез'ясованих активів), надано рекомендації щодо шляхів їх розв'язання. За результатами здійсненого дослідження сформульовано **висновки** стосовно: 1) обґрунтованості криміналізації декларування недостовірної інформації в Україні та можливості диференціації кримінальної відповідальності за цей злочин, зокрема шляхом віднесення певних його виявів до категорії кримінальних проступків; 2) доцільності віднесення декларування недостовірної інформації до корупційних злочинів; 3) необхідності визначення чітких меж настання адміністративної та кримінальної відповідальності за діяння, передбачені ч. 4 ст. 172⁶ Кодексу України про адміністративні правопорушення та ст. 366¹ Кримінального кодексу України; 4) узгодження положення ч. 1 ст. 366¹ Кримінального кодексу України з абзацом 2 примітки до цієї статті, а також необхідності заміни категорії «мінімальна заробітна плата», яку вжито в цій статті, на «неоподатковуваний мінімум доходів громадян»; 5) доцільності закріплення механізму протидії незаконному збагаченню шляхом нової криміналізації відповідних суспільно небезпечних діянь та/або механізму конфіскації нез'ясованих активів шляхом цивільної конфіскації.

Ключові слова: декларація; декларування недостовірної інформації; конфіскація; корупція; корупційний злочин; незаконне збагачення; злочини у сфері службової діяльності; службова особа.

Вступ

Розвиток України як правової держави європейського зразка не можливий без застосування серйозних заходів щодо протидії корупції. У цьому контексті важливе місце відведено положенням КК України, який містить сучасні дієві інструменти протидії корупції. Серед них можна виокремити криміналізацію декларування недостовірної інформації (ст. 366¹ КК України).

Зазначений кримінально-правовий інструмент разом зі ст. 368² КК України протягом тривалого часу застосовувався для впливу на службових осіб, уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, з метою недопущення вчинення ними корупційних злочинів та використання інших форм незаконного збагачення. Однак рішенням Конституційного суду України від 26 лютого 2019 року незаконне збагачення декриміналізовано. У зв'язку з цим, як слушно зауважують учені, відбулася «амністія» високопосадовців, підозрюваних чи обвину-

вачених у незаконному збагаченні, а з другого боку на вчинення такого суспільно небезпечного діяння їм надано «індульгенцію», яка буде діяти до нової його криміналізації (Vozniuk, 2019, р. 84). У такій ситуації важливим інструментом стримування осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, від учинення корупційних правопорушень, пов'язаних із незаконним збагаченням, залишається декларування недостовірної інформації (ст. 366¹ КК України) (Cherniavskiy, & Vozniuk, 2019, р. 79). Водночас криміналізація декларування недостовірної інформації в Україні передусім необхідна для посилення протидії злочинам у сфері службової та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг (Polkin, 2016). У більшості європейських країн декларацію про доходи й витрати розглядають як механізм ефективного фінансового контролю та засіб запобігання корупційним діям (Tytko, & Stepanova, 2019). Крім того, вичерпне надання інформації в

декларації полягає у зміцненні довіри громадян до свого уряду шляхом демонстрації того, що більшість державних службовців живе в межах своїх можливостей (Messick, 2007).

Проблеми кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації досліджували такі науковці: В. В. Андрієшин, А. А. Вознюк, Г. М. Зеленов, К. К. Полькін, А. В. Титко, К. О. Торгашова, С. С. Чернявський та ін. Їхні праці є підґрунтям для вдосконалення заборонної кримінально-правової норми, передбаченої ст. 366¹ КК України, однак чимало проблемних питань на цьому шляху залишилося не вирішено, а отже існує потреба в подальших наукових розвідках.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є вивчення актуальних питань кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації для формулювання шляхів удосконалення цієї кримінально-правової норми та підвищення рівня ефективності протидії корупції в Україні.

Виклад основного матеріалу

Під час розслідування декларування недостовірної інформації правоохоронці – насамперед слідчі Національної поліції України та детективи Національного антикорупційного бюро України – мали розв'язати низку проблем, серед яких є підстави для кримінальної відповідальності за цей злочин. Тому слід акцентувати на проблемних питаннях кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації.

1. Насамперед учені порушують питання про доцільність криміналізації цієї статті. На думку деяких дослідників, ст. 366¹ КК України не становить того рівня суспільної небезпечності, щоб визнавати дії, вчинені суб'єктами декларування під час заповнення та подання декларації, злочинними. Тому зазначені порушення пропонують розглядати в контексті адміністративної чи дисциплінарної відповідальності (Torhashova, 2018, р. 148). На нашу думку, така позиція не є цілком правильною, оскільки навряд злочин, передбачений ч. 1 ст. 185 КК України, предметом якого є, наприклад, гроші в розмірі 5 тис. грн, є суспільно небезпечним діянням, а недекларування 1 млн грн коштів невідомого походження – ні. Очевидно, проблему слід розв'язувати шляхом диференціації кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації, зокрема віднести певні вияви цього злочину до категорії кримінальних проступків.

2. Декларування недостовірної інформації, згідно з положеннями примітки до ст. 45 КК України, упродовж тривалого часу не належало до корупційних кримінальних правопорушень. Дослідники слушно зазначають, що, формуючи

підслідність Національного антикорупційного бюро України, законодавець у ч. 5 ст. 216 КПК України відніс до неї, зокрема, злочини, передбачені ст. 206², 209, 211, 366¹ КК України, однак вони, згідно з приміткою до ст. 45 КК України, не належать до корупційних (Vozniuk, 2018, р. 34). І лише Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективності інституційного механізму запобігання корупції» від 2 жовтня 2019 року внесено відповідні зміни до ст. 45 КК України та включено злочин, передбачений ст. 366¹ КК України, до корупційних злочинів.

3. Деякі складнощі виникають у зв'язку з потребою відмежувати декларування недостовірної інформації від відповідного адміністративного правопорушення. Слід погодитися з тим, що, крім корупційних кримінальних правопорушень, необхідно передбачити адміністративні правопорушення (проступки), які потребують належного ведення фінансового обліку та декларації про доходи (Wilsheer, 2006). Такі правопорушення доповнюють механізм протидії нез'ясованому збагаченню та декларуванню недостовірної інформації необхідними елементами, розширюють його межі, підвищують рівень ефективності (Cherniavskiy, & Vozniuk, 2019, р. 84).

Відповідно до ч. 2 примітки до ст. 366¹ КК України, кримінально-протиправним є декларування недостовірної інформації за умови, що вартісна оцінка об'єкта декларування відрізняється від достовірної на суму понад 250 прожиткових мінімумів для працездатних осіб. Цей критерій є підставою для розмежування ст. 366¹ КК України та ч. 4 ст. 172⁶ КУпАП «Порушення вимог фінансового контролю» (Andriieshyn, 2018, р. 131).

3 метою вдосконалення підстав адміністративної та кримінальної відповідальності за ці діяння вчені пропонують закріпити положення про те, якщо особа умисно не подає декларацію у встановлений строк, то її слід повідомити про неподання декларації та надати певний термін для її подання (наприклад, один місяць з моменту повідомлення Національним агентством з питань запобігання корупції). Коли спливає зазначений термін, з огляду на поведінку особи, її слід притягнути до адміністративної (у випадку якщо вона подала декларацію, однак це подання визнається несвоєчасним і без поважних причин) або кримінальної відповідальності (якщо вона навіть після зазначеного повідомлення Національним агентством з питань запобігання корупції і додатково наданого строку не подала відповідну декларацію). Якщо в особи були поважні причини, то адміністративну та кримінальну відповідальність має бути виключено за умови подання декларації навіть після того, як сплинуть обидва терміни. Якщо в особи не було поважних причин неподання декларації,

однак вона подала її після другого строку, то особу слід притягувати до кримінальної відповідальності, ураховуючи факт подання декларації як обставину, що пом'якшує покарання (Vozniuk, & Tytko, 2019, p. 51). Хоча така пропозиція і не видається загальновизнаною, проте вносить додаткові роз'яснення щодо розмежування ст. 366¹ КК України та ч. 4 ст. 172⁶ КУпАП.

4. Аналіз кримінально-правової норми, передбаченої ст. 366¹ КК України, засвідчує те, що зміст положень примітки до цієї статті не відповідає положенням її ч. 1. Слушною є думка вчених, що після прийняття Закону від 15 березня 2016 року перелік приміток особливої дії доповнила примітка до ст. 366¹ КК України. Абзац 2 цієї примітки звучує об'єктивну сторону складу злочину, передбаченого ст. 366¹ КК України, оскільки в диспозиції цієї статті йдеться про подання суб'єктом декларування будь-яких завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а в примітці йдеться про те, що такі відомості мають відрізнятися від достовірних на суму понад 250 мінімальних заробітних плат. Стосовно вдосконалення ст. 366¹ КК України вчені слушно пропонують законодавчу інформацію або її частину перемістити з абз. 2 примітки до диспозиції цієї статті (Zelenov, 2016, p. 64).

Науковці також акцентують на тому, що в абз. 2 примітки до ст. 366¹ КК України використано таку розрахункову одиницю, як мінімальна заробітна плата, оскільки, відповідно до аналізу норм КК України, вона застосовується лише в примітці до ст. 160 КК України (Zelenov, 2016, p. 64). Тому з метою дотримання основних принципів криміналізації та однакового застосування положень законодавства слід внести відповідні зміни до ст. 366¹ КК України (Andriieshyn, 2018, p. 132).

5. Необхідною є криміналізація незаконного збагачення. Важливим елементом протидії незаконному збагаченню службових осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, залишилося декларування недостовірної інформації (ст. 366¹ КК України). Однак зазначена норма не має необхідного потенціалу для ефективної протидії корупції на завершальному етапі. Відсутність правових підстав для притягнення до відповідальності суб'єктів декларування за непояснені чи незрозумілі активи нівелює повноцінну роль системи електронного декларування в запобіганні корупційним злочинам, їх виявленні та притягненні винних до відповідальності. Нині відсутні перешкоди для недекларування незаконно здобутих активів, оскільки немає механізму їх конфіскації, якщо не доведено вчинення конкретного злочину, за результатами якого їх здобуто. За таких обставин декларування може

бути використано для легалізації зазначених активів (Vozniuk, & Tytko, 2019, p. 47-48). Тому слід створити нові механізми протидії незаконному збагаченню.

У світі найпоширенішими стали дві моделі правової протидії незаконному збагаченню:

1) визнання нез'ясованого збагачення злочином і притягнення винних до кримінальної відповідальності;

2) конфіскація майна, походження якого особа не може пояснити, у цивільному порядку (так звана цивільна конфіскація) (Cherniavskiy, & Vozniuk, 2019, p. 82).

Зазначені моделі мають як переваги, так і недоліки, пов'язані зі стандартами доказування, дотриманням і ймовірним порушенням прав людини, потенціалом у протидії незаконному збагаченню (Bikelis, 2017; Boucht, 2019; Collins, & King, 2013; Dinanti, & Tarina, 2019; Kyrychko, 2016; Maugeri, 2012; Muzila, Morales, Mathias, & Berger, 2012; Simonato, 2017; Wilsher, 2006; Wodage, 2014). Попри це, Україна повинна обрати модель протидії незаконному збагаченню. Вчені слушно зауважують, що визнання норми про незаконне збагачення неконституційною має спонукати нас до пошуку нових шляхів удосконалення чинного законодавства (Kolotylo, 2019).

З огляду на зміст положень проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів» від 3 червня 2019 року № 10358, ініціатором якого є В. О. Зеленський, очевидно, заплановано одночасно запровадити обидві моделі протидії незаконному збагаченню.

Позитивний ефект від зазначених моделей полягає насамперед у тому, що їх використання стимулює осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, до правомірної поведінки, передусім до утримання від учинення корупційних злочинів, за допомогою яких ці службові особи здобувають активи, походження яких вони не можуть пояснити, а отже, і задекларувати в установленому законом порядку. За таких обставин вони вдаються до декларування недостовірної інформації, зокрема шляхом: ненадання інформації про майно, яким вони лише користуються і яке оформлено на інших осіб; невідображення в декларації всіх грошових коштів, якими вони володіють, оскільки не можуть підтвердити законне джерело їх походження; відображення в декларації готівкових коштів, яких немає і які вони планують незаконно отримати в майбутньому внаслідок учинення корупційних чи інших злочинів, тощо (Cherniavskiy, & Vozniuk, 2019, p. 82).

Наукова новизна

Наукова новизна статті полягає в тому, що в ній висвітлено актуальні проблеми, які існують у підставах кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації (пов'язані з криміналізацією цього суспільно небезпечного діяння, його відмежуванням від суміжного адміністративного правопорушення, удосконаленням конструкції відповідної заборонної кримінально-правової норми, а також підвищенням рівня її ефективності шляхом запровадження механізму протидії незаконному збагаченню у формі нової криміналізації відповідного діяння та/або механізму цивільної конфіскації нез'ясованих активів), та надано рекомендації щодо шляхів їх розв'язання.

Висновки

За результатами здійсненого дослідження можна дійти висновків, що для з'ясування кримінально-правової природи злочину, передбаченого ст. 366¹ КК України, а також підвищення рівня ефективності застосування відповідної заборонної кримінально-правової норми необхідно вжити таких заходів:

1. Криміналізацію декларування недостовірної інформації в Україні слід визнати обґрунтованою. Водночас у контексті реформування кримінального законодавства, пов'язаного саме із запровадженням кримінальних проступків, слід розглянути можливість диференціації кримінальної відповідальності за декларування недостовірної

інформації, зокрема шляхом віднесення певних виявів цього злочину до категорії кримінальних проступків.

2. Декларування недостовірної інформації слушно віднесено до корупційних злочинів на підставі відповідних змін до примітки до ст. 45 КК України.

3. Метою чіткого відмежування злочину, передбаченого ст. 366¹ КК України, від адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 172⁶ КУпАП, слід підтримати пропозицію вчених про визначення чітких меж настання адміністративної та кримінальної відповідальності за ці діяння.

4. Потребують узгодження положення ч. 1 ст. 366¹ КК України з абз. 2 примітки до цієї статті. Також необхідно замінити категорію «мінімальна заробітна плата», що вжито у цій статті, на «неоподатковуваний мінімум доходів громадян». У зв'язку з цим слушно видається пропозиція вчених стосовно уточнення змісту ч. 1 ст. 366¹ КК України вказівкою на те, що зазначені там відомості мають відрізнятися від достовірних на суму понад 250 неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

5. Для підвищення рівня ефективності протидії корупції загалом і застосування кримінально-правової норми, передбаченої ст. 366¹ КК України, зокрема, слід закріпити механізм протидії незаконному збагаченню шляхом нової криміналізації відповідних суспільно небезпечних діянь та/або механізм конфіскації нез'ясованих активів шляхом цивільної конфіскації.

REFERENCES

- Andrieshyn, V.V. (2018). Kryminalno-pravova kvalifikatsiia deklaruvannia nedostovirnoi informatsii (st. 366¹ KK Ukrainy) [Criminal legal qualification for declaring false information (Article 366¹ of the Criminal Code of Ukraine)]. *Visnyk asotsiatsii kryminalnoho prava Ukrainy, Bulletin of the Criminal Law Association of Ukraine*, 11(2), 127-137 [in Ukrainian].
- Bikelis, S. (2017). Prosecution for illicit enrichment: the Lithuanian perspective. *Journal of Money Laundering Control*, 20(2), 203-214. doi: <https://doi.org/10.1108/JMLC-07-2016-0029>.
- Boucht, J. (2019). "Asset confiscation in Europe - past, present, and future challenges". *Journal of Financial Crime*. doi: <https://doi.org/10.1108/JFC-04-2018-0043>.
- Cherniavskiy, S.S., Vozniuk, A.A. (2019). Zarubizhnyi dosvid pravovoi protydyi nezakonnomu zbahachenniu [Foreign experience of legal counteraction to illicit enrichment]. *Yurydychnyi chasopys Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav, Legal journal of the National Academy of Internal Affairs*, 17(1), 79-89. doi: <https://doi.org/10.33270/04191701.79> [in Ukrainian].
- Collins, M., & King, C. (2013). The disruption of crime in Scotland through non-conviction based asset forfeiture. *Journal of Money Laundering Control*, 16(4), 379-388. doi: [10.1108/JMLC-07-2013-0023](https://doi.org/10.1108/JMLC-07-2013-0023).
- Dinanti, D., & Tarina, D.D.Y. (2019). The Punishment of Perpetrators of Corruption with the Approach of the Local Wisdom (Businesses Looking For an Alternative Model of Criminal in Indonesia). *International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding*, 6(7), 32-44. doi: <http://dx.doi.org/10.18415/ijmmu.v6i7>.
- Kolotylo, O.O. (2019). Konfiskatsiia poza mezhamy kryminalnoho peresliduvannia (tsyvilna konfiskatsiia): mizhnarodno-pravovyi aspekt [Confiscation outside criminal prosecution (civil confiscation): an international legal dimension]. *Naukovi zapysky instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy, Scientific notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 3, 81-88. doi: <https://doi.org/10.32886/instzak.2019.03.08> [in Ukrainian].
- Kyrychko, V.M. (2016). Zakonodavchyi virus u systemi KK Ukrainy: vyznachennia i aktualizatsiia problemy na prykladi st. 368² KK "Nezakonne zbahachennia" [Legislative virus in the Criminal Code of Ukraine: identification and actualization of the problem by the example of Art. 368² Criminal Code "Illegal Enrichment"]. *Problemy zakonnosti, Problems of legality*, 133, 142-151. doi: [10.21564/2414-990x.133.70893](https://doi.org/10.21564/2414-990x.133.70893) [in Ukrainian].

- Maugeri, A.M. (2012). The Criminal Sanctions against the Illicit Proceeds of Criminal Organisations. *New Journal of European Criminal Law*, 3(3-4), 257-297. doi: <https://doi.org/10.1177/203228441200300304>.
- Messick, R.E. (2007). Regulating conflict of interest: International experience with asset declaration and disclosure. *World Bank, Washington*. Retrieved from http://www.acrc.org.ua/articles_doc/ua/Regulating_Conflict_of_Interest_International_Experience_2007.pdf.
- Muzila, L., Morales, M., Mathias, M., & Berger, T. (2012). On the take: criminalizing illicit enrichment to fight corruption. *The World Bank*. doi: <https://doi.org/10.1596/978-0-8213-9454-0>.
- Polkin, K.K. (2016). Pro obgruntovanist kryminalizatsii deklaruvannia nedostovirnoi informatsii [On the validity of criminalization of declaring false information]. *Visnyk Luhanskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav imeni E.O. Didorenka, Bulletin of Lugansk State University of Internal Affairs named after E.O. Didorenko*, 1, 142-155 [in Ukrainian].
- Simonato, M. (2017). Confiscation and fundamental rights across criminal and non-criminal domains. *In ERA Forum*, 3(18), 365-379. doi: 10.1007/s12027-017-0485-0.
- Torhashova, K.O. (2018). Problema kryminalnoi vidpovidalnosti za deklaruvannia nedostovirnoi informatsii [The problem of criminal liability for declaring false information]. *Young*, 11(63), 146-149 [in Ukrainian].
- Tytko, A., & Stepanova, H. (2019). International Experience Of Declaring Property, Assets And Private Interests. *Baltic Journal of Economic Studies*, 5(1), 214-217. doi: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-1-214-217>.
- Vozniuk, A., & Tytko, A. (2019). Kryminalno-pravova model protydii nezakonnomu zbahachenniu v Ukraini [The criminal-law model of combating illegal enrichment in Ukraine]. *Visnyk Penitentsiarnoi asotsiatsii Ukrainy, Bulletin of the Penitentiary Association of Ukraine*, 2(82), 46-62. doi: <https://doi.org/https://doi.org/10.34015/2523-4552.2019.2.05> [in Ukrainian].
- Vozniuk, A.A. (2018). Aktualni problemy na shliakhi pobudovy efektyvnoi systemy kryminalno-pravovoi protydii koruptsii v Ukraini [Actual problems on the way to building an effective system of criminal legal action against corruption in Ukraine]. *Realizatsiia derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky v mizhnarodnomu vymiri, Implementation of the state anti-corruption policy in the international dimension: Proceedings of the III International Scientific and Practical Conference*. V.V. Cherniei, S.D. Husariev, S.S. Cherniavskiyi (et al.). (Ed.). (pp. 33-38). Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav. Retrieved from <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/12146> [in Ukrainian].
- Vozniuk, A.A. (2019). Nezakonne zbahachennia: poshuk optimalnoi kryminalno-pravovoi normy [Illegal enrichment: the search for an optimal criminal law]. *Kryminolohichna teoriia i praktyka: dosvid, problemy sohodennia ta shliakhy yikh vyrishennia, Criminological theory and practice: experience, problems of the present and ways of their solution: Proceedings of the Interuniversity Scientific and Practical Conference*. V.V. Cherniei, S.D. Husariev, S.S. Cherniavskiyi (et al.). (Ed.). (pp. 84-90). Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav. Retrieved from URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/13871> [in Ukrainian].
- Wilsher, D. (2006). Inexplicable wealth and illicit enrichment of public officials: A model draft that respects human rights in corruption cases. *Crime, law and social change*, 45(1), 27-53. doi: 10.1007/s10611-006-9016-6.
- Wodage, W.Y. (2014). Criminalization of Possession of Unexplained Property and the Fight against Public Corruption: Identifying the Elements of the Offence under the Criminal Code of Ethiopia. *Mizan Law Review*, 8(1), 45-83. doi: <http://dx.doi.org/10.4314/mlr.v8i1.2>.
- Zelenov, H.M. (2016). Dyferentsiatsiia yurydychnoi vidpovidalnosti za deklaruvannia nedostovirnoi informatsii [Differentiation of legal responsibility for declaring false information]. *Protydiia zlochynnosti v Ukraini: kryminalno-pravovi ta kryminolohichni aspekty, Crime counteraction in Ukraine: criminal law and criminological aspects: Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Seminar*. Ye.O. Pysmenskiy. (pp. 61-65). Mykolaiv: Luhan. derzh. un-t vnutr. sprav im. E.O. Didorenka [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Андрієшин В. В. Кримінально-правова кваліфікація декларування недостовірної інформації (ст. 366¹ КК України). *Вісник асоціації кримінального права України*. 2018. № 11. Т. 2. С. 127–137.
- Bikelis S. Prosecution for illicit enrichment: the Lithuanian perspective. *Journal of Money Laundering Control*. 2017. Vol. 20. Issue 2. P. 203–214. doi: <https://doi.org/10.1108/JMLC-07-2016-0029>.
- Boucht J. «Asset confiscation in Europe – past, present, and future challenges». *Journal of Financial Crime*. 2019. doi: <https://doi.org/10.1108/JFC-04-2018-0043>.
- Чернявський С., Вознюк А. Зарубіжний досвід правової протидії незаконному збагаченню. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 17(1). С. 79-89. doi: <https://doi.org/10.33270/04191701.79>.
- Collins M., King C. The disruption of crime in Scotland through non-conviction based asset forfeiture. *Journal of Money Laundering Control*. 2013. No. 16 (4). P. 379–388. doi: 10.1108/JMLC-07-2013-0023.
- Dinanti D., Tarina, D. D. Y. The Punishment of Perpetrators of Corruption with the Approach of the Local Wisdom (Businesses Looking For an Alternative Model of Criminal in Indonesia). *International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding*. 2019. No. 6 (7). P. 32–44. doi: <http://dx.doi.org/10.18415/ijmmu.v6i7>.
- Колотило О. О. Конфіскація поза межами кримінального переслідування (цивільна конфіскація): міжнародно-правовий аспект. *Наукові записки інституту законодавства Верховної Ради України*. 2019. № 3. С. 81–88. doi: <https://doi.org/10.32886/instzak.2019.03.08>.
- Киричко В. М. Законодавчий вірус у системі КК України: визначення і актуалізація проблеми на прикладі ст. 368² КК «Незаконне збагачення». *Проблеми законності*. 2016. Вип. 133. С. 142–151. doi: 10.21564/2414-990x.133.70893.
- Maugeri A. M. The Criminal Sanctions against the Illicit Proceeds of Criminal Organisations. *New Journal of European Criminal Law*. 2012. No. 3 (3-4). P. 257–297. doi: <https://doi.org/10.1177/203228441200300304>.
- Messick R. E. Regulating conflict of interest: International experience with asset declaration and disclosure. *World Bank, Washington*, 2007. URL: http://www.acrc.org.ua/articles_doc/ua/Regulating_Conflict_of_Interest_International_Experience_2007.pdf.

- Muzila L., Morales M., Mathias M., & Berger T. On the take: criminalizing illicit enrichment to fight corruption. *The World Bank*. 2012. doi: <https://doi.org/10.1596/978-0-8213-9454-0>.
- Полькін К. К. Про обґрунтованість криміналізації декларування недостовірної інформації. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2016. № 1. С. 142–155.
- Simonato M. Confiscation and fundamental rights across criminal and non-criminal domains. *In ERA Forum*. 2017. No. 3. Vol. 18. P. 365–379. doi: 10.1007/s12027-017-0485-0.
- Торашова К. О. Проблема кримінальної відповідальності за декларування недостовірної інформації. *Young*. 2018. № 11 (63). С. 146–149.
- Tytko A., Stepanova H. International Experience Of Declaring Property, Assets And Private Interests. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. № 5 (1). С. 214–217. doi: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-1-214-217>.
- Вознюк А., Титко А. Кримінально-правова модель протидії незаконному збагаченню в Україні. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2019. № 2 (82). С. 46–62. doi: <https://doi.org/https://doi.org/10.34015/2523-4552.2019.2.05>.
- Вознюк А. А. Актуальні проблеми на шляху побудови ефективної системи кримінально-правової протидії корупції в Україні. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 7 груд. 2018 р.) : у 2 ч. / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2018. Ч. 1. С. 33–38. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/12146>.
- Вознюк А. А. Незаконне збагачення: пошук оптимальної кримінально-правової норми. *Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення* : матеріали міжвузів. наук.-практ. круглого столу (Київ, 22 берез. 2019 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. С. 84–90. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/13871>.
- Wilsher D. Inexplicable wealth and illicit enrichment of public officials: A model draft that respects human rights in corruption cases. *Crime, law and social change*. 2006. No. 45 (1). P. 27–53. doi: 10.1007/s10611-006-9016-6.
- Wodage W. Y. Criminalization of Possession of Unexplained Property and the Fight against Public Corruption: Identifying the Elements of the Offense under the Criminal Code of Ethiopia. *Mizan Law Review*. 2014. No. 8 (1). P. 45–83. doi: <http://dx.doi.org/10.4314/mlr.v8i1.2>.
- Зеленов Г. М. Диференціація юридичної відповідальності за декларування недостовірної інформації. *Протидія злочинності в Україні: кримінально-правові та кримінологічні аспекти* : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару (Миколаїв, 26 трав. 2016 р.) / упоряд. Є.О. Письменський. Миколаїв : Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка, 2016. С. 61–65.

Стаття надійшла до редколегії 24.04.2019

Shchyrska V. – Ph.D in Law, Associate Professor of the Department of Criminal Law and Criminology of the Faculty of Training Specialists for Pre-Trial Investigation Bodies of the Odessa State University of Internal Affairs, Odesa, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5422-7380>

Criminal Responsibility for False Information Declaration

The **purpose** of this paper is to study topical problems of criminal liability for declaring false information for the formulation of ways to improve the criminal law and increase of efficiency of counteraction of corruption in Ukraine. The **methodology** of the study is a complex of scientific methods, namely: terminological, systemic-structural, formal-logical, comparative-legal. The theoretical basis of the study is the works of Ukrainian and foreign scientists, the provisions of the Criminal Code of Ukraine, the Code of Ukraine on Administrative Offenses, the Law of Ukraine «On Amendments to Some Legislative Acts of Ukraine on Ensuring the Effectiveness of the Institutional Mechanism for Preventing Corruption» from October 2, 2019 foreign countries used to counteract the declaration of false information and illegal enrichment. The **scientific novelty** of the article is that it highlights the actual problems that exist in the grounds of criminal responsibility for declaring untrue information (related to the criminalization of this socially dangerous act, its delimitation from a related administrative offense, improvement of the design of the relevant prohibition- legal norm, as well as improving its effectiveness by introducing a mechanism to counteract illegal enrichment in the form of a new criminalization of the relevant act and / or obscure mechanism of civil forfeiture of assets) and suggested recommendations for solutions. According to the results of the conducted research, the following **conclusions** have been formulated: 1) the validity of the criminalization of declaring false information in Ukraine and the possibility of differentiation of criminal liability for this crime, in particular by assigning certain manifestations of it to the category of criminal offenses; 2) expediency of reporting false information to corruption crimes; 3) the need to define clear limits on the occurrence of administrative and criminal liability for the actions provided for in Art. 172⁶ of the Administrative Code and Art. 366¹ of the Criminal Code of Ukraine; 4) harmonization of the provisions of Part 1 of Art. 366¹ of the Criminal Code of Ukraine with paragraph 2 of the note to the same article, as well as the need to replace the category «minimum wage» used in this article with «on-taxable minimum income of citizens»; 5) the appropriateness of securing a mechanism to counteract illicit enrichment through the re-criminalization of relevant socially dangerous acts and / or the seizure of unexplained assets through civil forfeiture.

Keywords: declaration; declaring false information; confiscation; corruption; corruption crime; illegal enrichment; crimes in the field of service activity; official.